

Conclusies vragenlijst Bijtje Gezond

Uit de verzamelde gegevens blijkt dat er binnen de verschillende scholen, lokale besturen, organisaties en jeugdverenigingen in het Waasland al heel wat inspanningen geleverd worden om gezonde lunch te promoten bij kinderen. Er zijn echter nog steeds uitdagingen die moeten worden aangepakt. Hoewel het merendeel van de respondenten het erover eens is dat er een behoefte is aan een tool (gem= 6/10) om ouders te informeren, sensibiliseren en ondersteunen bij het voorzien van een gezonde lunch voor hun kinderen, varieert de perceptie over de vorm van deze tool en waarop het juist moet inspelen.

Positieve en negatieve aspecten gezonde lunch bij kinderen

Er werden in heel wat antwoorden positieve aspecten belicht zoals de **naleving van gezonde lunchrichtlijnen** door veel ouders en de bestaande initiatieven zoals **subsidies** voor scholen en het aanleggen van groentetuinen.

Echter, kwamen er ook moeilijkheden boven, zoals de **culturele diversiteit** die resulteert in verschillende interpretaties van gezonde voeding, de **weerstand** van ouders om een aanpassing te doen aan de lunch en de **financiële belemmeringen** die ouders ervaren bij het voorzien van een gezonde lunch.

Barrières voor intermediairs

De belangrijkste barrière is dat intermediairs ouders niet goed kunnen **bereiken** of moeilijk contact met hen kunnen leggen. Daarnaast vormen de taal- en culturele barrières, beperkte middelen (tijd, financiën) en de beperkte gespreksvaardigheden van de intermediair die ouders adviseren ook belangrijke obstakels bij het effectief informeren en ondersteunen van ouders.

Barrières voor ouders

Volgens de respondenten is de grootste moeilijkheid voor ouders om een gezonde lunch te voorzien de **financiële barrière**. Daarna komt de **opvoedingsbarrières** (bv. ouders stimuleren geen gezonde voeding indien het kind dit niet lust) en de **culturele barrières** (bv. in de cultuur van de ouders is het geen gewoonte om groenten bij de lunch te eten).

Tool Bijtje Gezond

Dit alles wijst er op dat er nood is aan een betere ondersteuning aan ouders en intermediairs, waarbij er rekening wordt gehouden met verschillende behoeften (bv. hoe ga ik er als ouders mee om als mijn kind weerstand biedt tegen gezonde voeding; hoe ga ik als intermediair op een constructieve manier met ouders in gesprek; hoe kan ik ouders bereiken om een gesprek aan te gaan), de culturele diversiteit (hoe ga ik om met een taalbarrière of een cultuurverschil) en de socio-economische omstandigheden (hoe kan ik als intermediair rekening houden met financiële en sociale kwetsbaarheid).

ASE-gedragsdeterminanten model

In de context van het ontwikkelen van een tool is het ASE-gedragsdeterminanten model toegevoegd en toegepast op de antwoorden van de vragenlijst. Dit model fungeert als een theoretisch kader dat gedragsverandering verklaart en voorspelt. Het ASE-model bestaat uit vijf belangrijke componenten, namelijk attitudes, sociale invloed, eigen effectiviteit, externe variabelen en barrières. Deze componenten zijn van cruciaal belang voor het begrijpen en bevorderen van gedragsverandering met betrekking tot het samenstellen van een gezonde en betaalbare lunch. In het volgende deel zal elke componenten worden besproken en zal de rol ervan in het proces van gedragsverandering worden toegelicht, ondersteund met voorbeelden die relevant zijn voor zowel ouders als intermediairs.

- **Attitudes:** attitudes verwijzen naar de gevoelens en overtuigingen die iemand heeft over een bepaald gedrag. Positieve attitudes ten opzichten van een bepaald gedrag vergroten de kans dat een persoon een bepaald gedrag gaat stellen.

Bv. Wanneer ouders het belangrijk vinden dat hun kind gezonde voeding eet omdat dit een positieve invloed heeft op de groei en ontwikkeling van hun kind, is de kans groter dat ze een gezonde lunch meegeven aan hun kind.

Bv. Wanneerintermediairs het belangrijk vinden dat ze ouders informeren over het belang van een gezonde lunch, is de kans groter dat de ouders een gezonde lunch meegeven aan hun kind.

- **Sociale invloed:** Sociale invloed verwijst naar de druk of het verlangen om te voldoen aan de normen, verwachtingen en gedragingen van anderen in de sociale omgeving van een persoon.

Bv. Een positieve sociale invloed kan aanwezig zijn wanneer ouders zien dat de andere kinderen een gezonde lunch bij hebben.

Bv. Aanmoediging vanuit de sociale omgeving van de ouders (intermediairs, familie, vrienden...) voor het voorzien van een gezonde lunch kan een positieve sociale invloed hebben.

- **Eigen effectiviteit:** Eigen-effectiviteit verwijst naar het geloof van een persoon in het vermogen om een gedrag succesvol uit te voeren. Een hogere mate van eigen-effectiviteit vergroot de kans dat het individu het gewenste gedrag zal vertonen.

Bv. Ouders hebben vertrouwen in hun eigen vermogen om een gezonde lunch te voorzien. Ze beschikken over voldoende kennis en vaardigheden voor het maken van een gezonde lunch. Hierdoor is de kans groter dat ze een gezonde lunch meegeven aan hun kind.

Bv. Intermediairs voelen zich in staat om een goed gesprek te voeren rond een gezonde lunch. Ze hebben het gevoel dat ze voldoende kennis en gespreksvaardigheden hebben om dit gesprek tot een goed einde te brengen.

- **Externe variabelen:** Externe variabelen zijn factoren buiten de controle een persoon, maar die toch een invloed hebben op attitudes, sociale invloed en eigen effectiviteit van deze persoon.

Deze externe variabelen bevatten sociale normen, de beschikbaarheid van hulp en hulpmiddelen, de culturele context en de fysieke omgeving.

Bv. Ouders begrijpen de meegegeven info over gezonde lunch niet omdat ze de taal niet machtig zijn.

Bv. Intermediairs kunnen niet communiceren met de ouders omwille van taaldiversiteit.

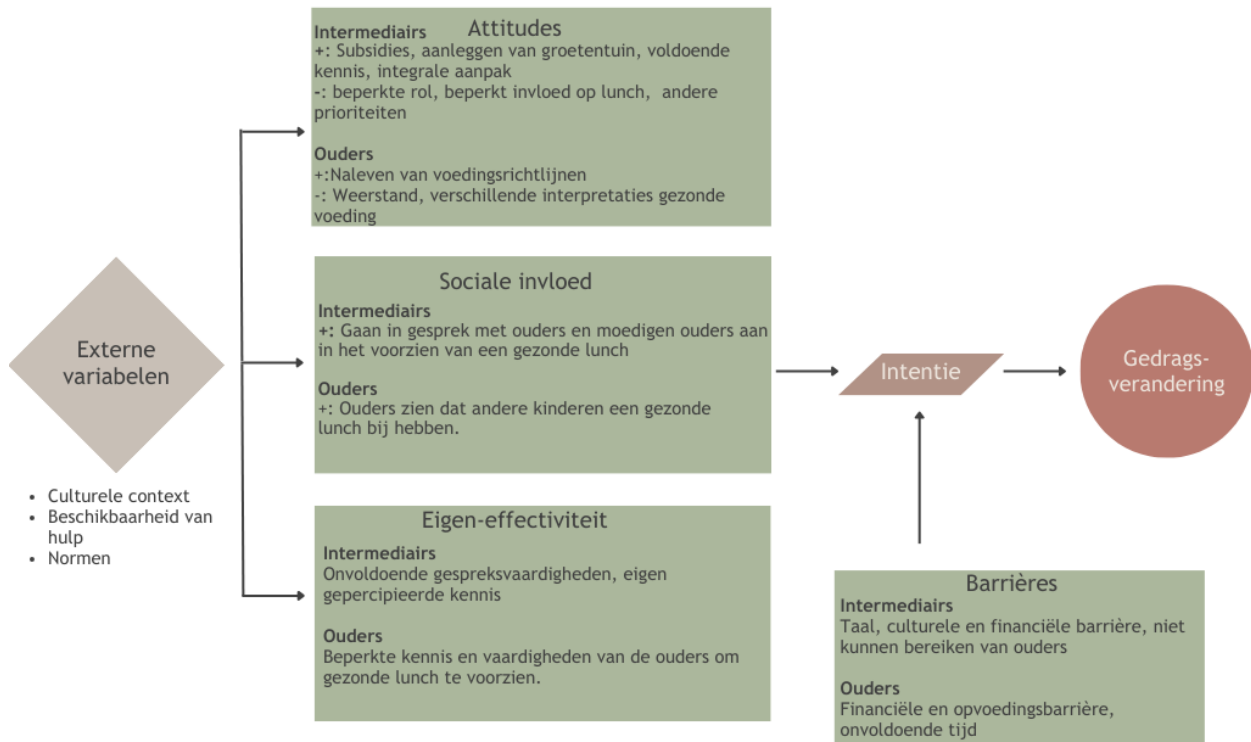
- **Barrières:** barrières kunnen een belangrijk invloed hebben op de intentie waardoor deze toch niet leidt tot een gedragsverandering. Intermediairs kunnen ouders helpen in het identificeren van de barrières en proberen om deze samen weg te werken.

Belangrijk barrières zijn de financiële barrière, tijdgebrek en weerstand (bv. intern: negatieve overtuiging die zorgt voor interne of externe weerstand: een kind dat geen groenten lust en dit ook niet wilt meenemen voor de lunch). Er zijn ook interne barrières die belangrijk zijn zoals een tekort aan motivatie om iets aan de lunch te doen, mentaal welbevinden...

Bv. Ouders hebben onvoldoende financiële middelen om een gezonde lunch te voorzien.

Bv. Intermediairs kunnen ouders moeilijk bereiken om in gesprek te gaan over gezonde lunch.

ASE- model

Verdere stappen project Bijtje Gezond

In samenwerking met scholen, lokale besturen, organisaties en jeugdverenigingen, zal Logo Waasland op basis van deze gegevens effectieve strategieën ontwikkelen en implementeren om ouders te ondersteunen bij het samenstellen van gezonde lunches voor hun kinderen. Hiervoor zal Logo Waasland de volgende stappen ondernemen:

1. Verwerking van resultaten enquête.
2. Samenstelling focusgroep met intermediairs uit diverse scholen, lokale besturen, organisaties en verenigingen.
3. Eerste focusgroep: Aan de hand van co-creatie gestart worden met het uitwerken van een concreet materiaal/tool om antwoord te bieden om de vastgestelde moeilijkheden en noden.
4. Testen van de tool door minimaal twee organisaties tijdens de pilootfase.
5. Tweede focusgroep: Evaluatie van de tool en doorvoeren van de nodige aanpassingen.
6. Uiteindelijke doel: Ontwikkeling van gebruiksvriendelijke tool voor intermediairs, waarmee ouders in staat worden gesteld om gezonde en betaalbare lunches samen te stellen. Terwijl de focus voor dit project op de intermediairs ligt, streven we naar het bevorderen van gezonde en betaalbare lunches voor kinderen tussen de 6-12 jaar, maar dit effect is niet direct meetbaar.

Graag willen we iedereen nog eens bedanken voor het invullen van de vragenlijst en jullie waardevolle input met ons te delen!

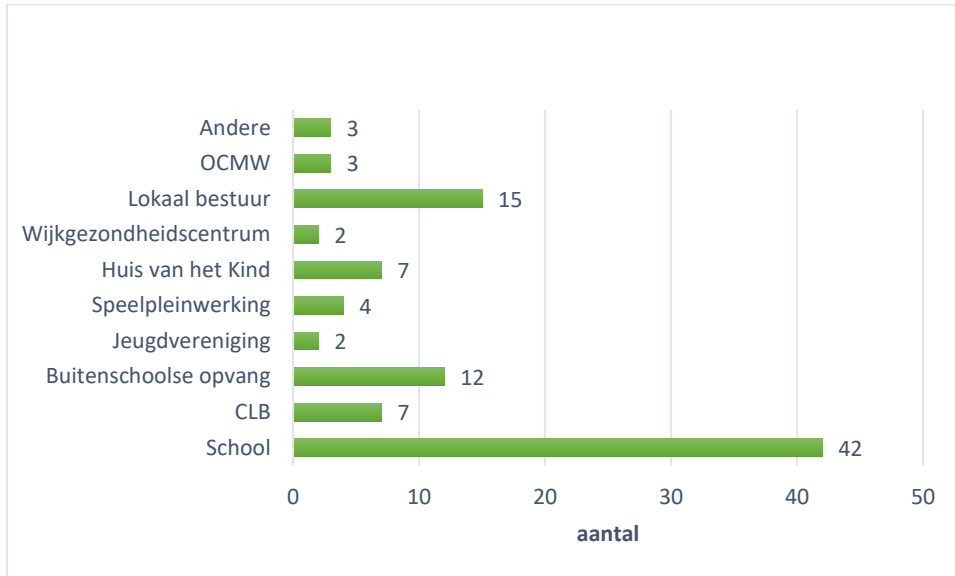
Toelichting resultaten

Hieronder worden de bevindingen van de enquête per vraag gedetailleerder beschreven.

Waar werk je?

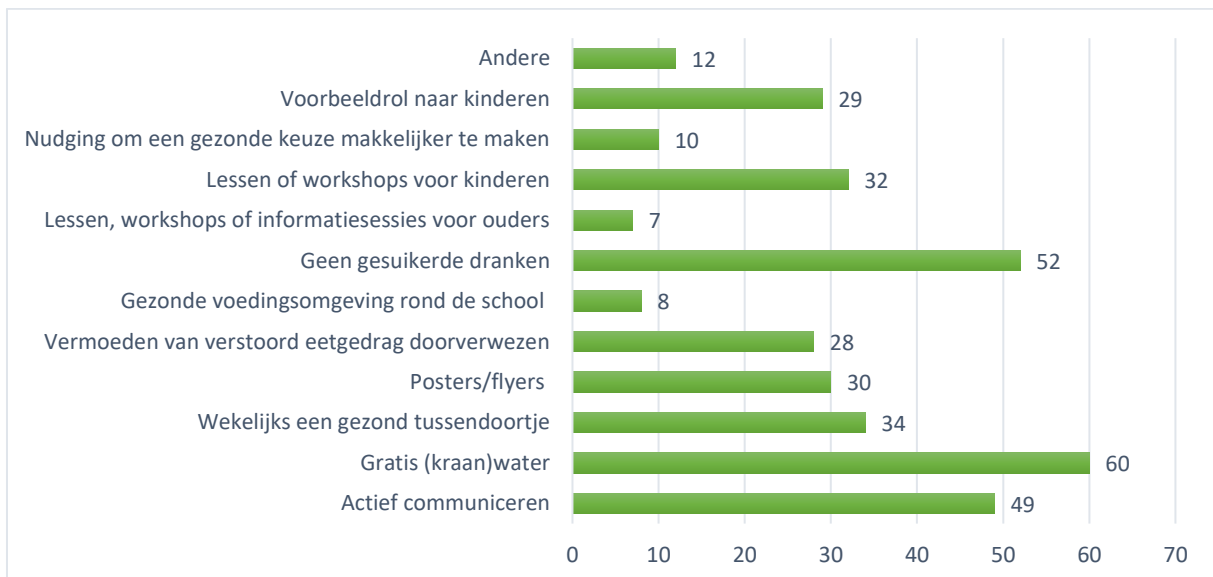
Aantal deelnemers: 83

Spreiding deelnemers:

Andere: Brugfiguur (1x), sportdienst (2x)

Wat doet je school/ Lokaal bestuur/ organisatie momenteel al rond gezonde voeding voor kinderen?

Andere opmerkingen onderverdeeld in categorieën en aantal:

- Persoonlijke gesprekken (1x)
- Onderwijsgerichte initiatieven bv.: groentetuin en sportklasse spelletjes thema gezonde voeding (2x)
- Beschikbaar stellen van (gezonde) lunch voor kinderen zonder lunch (2x)
- Acties rond voorzien van gezonde lunch (1x)
- Subsidies en investeringen (2x)

- Interdepartementale samenwerkingen bv.: dienst Welzijn, Onderwijs en bibliotheek (1x)
- Er wordt nog niet ingezet op het thema (3x)

Stelling: Binnen de organisatie/school/lokaal bestuur waar ik werk, is er een hoge nood aan een tool om ouders te informeren, sensibiliseren en ondersteunen rond een gezonde lunch.

0= helemaal niet akkoord, 10= Helemaal akkoord

Gemiddelde cijfer: 6/10

Mediaan: 7/10

Spreiding van de antwoorden ligt tussen 0-10.

cijfer	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Aantal keer	2	1	4	6	4	9	15	24	13	3	2

Aantal opmerkingen: 75

Samenvatting van de opmerkingen aan de hand van enkele quotes:

Uit de opmerkingen blijkt dat er **diverse uitdagingen** zijn met betrekking tot het voorzien van een gezonde lunch bij kinderen. Er is grote verdeeldheid in de antwoorden.

- Sommige organisaties/scholen/ lokale besturen geven aan dat het voorzien van een gezonde lunch **geen probleem** is en dit al goed verloopt.

“Momenteel zijn er op onze school zeer weinig kinderen die echt een ongezonde lunch meebrengen naar school. De afspraken rond snoepgoed, chocolade, groenten en fruit worden elk jaar opnieuw gecommuniceerd en mooi opgevolgd.”

- Bij andere organisaties/scholen/lokale besturen is er een **hogere nood aan een tool**.

“Bij een recente telling hadden alle leerlingen consequent eten mee. Lege brooddozen zijn er dus niet maar ze zijn niet altijd gezond gevuld. En vaak ook niet zo gevarieerd.”

- Ook geven verschillende respondenten aan dat **culturele diversiteit** een uitdaging vormt bij het voorzien van een gezonde lunch.

“We hebben een mooie diversiteit binnen onze leerlingenpopulatie. Dit zorgt ook voor zeer verschillende inhoud van brooddozen: koude frieten, hamburgers, pitavlees, ... Aan de andere kant hebben we ook veel kansarme gezinnen waar er lege brooddozen zijn of enkel koeken en snoep”

- Ook vormen **financiële moeilijkheden** een obstakel bij het bieden van een gezonde lunch, vooral voor gezinnen met een lagere sociaal economische status (SES).

“Op bepaalde scholen merken we dat er weinig aandacht wordt besteed aan wat er in de boterhamdoos van de kinderen zit. Echter, soms heeft dit te maken met al blij zijn dat de kinderen effectief iets meekrijgen van thuis, en ligt daar dan de prioriteit en is de inhoud van ondergeschikt belang.”

- Verder wordt er aangegeven dat het soms moeilijk is **om ouders bewust te maken** van het belang van gezonde voeding. Bovendien is het niet altijd makkelijk om het onderwerp aan te kaarten zonder hierbij op weerstand van de ouders te stoten.

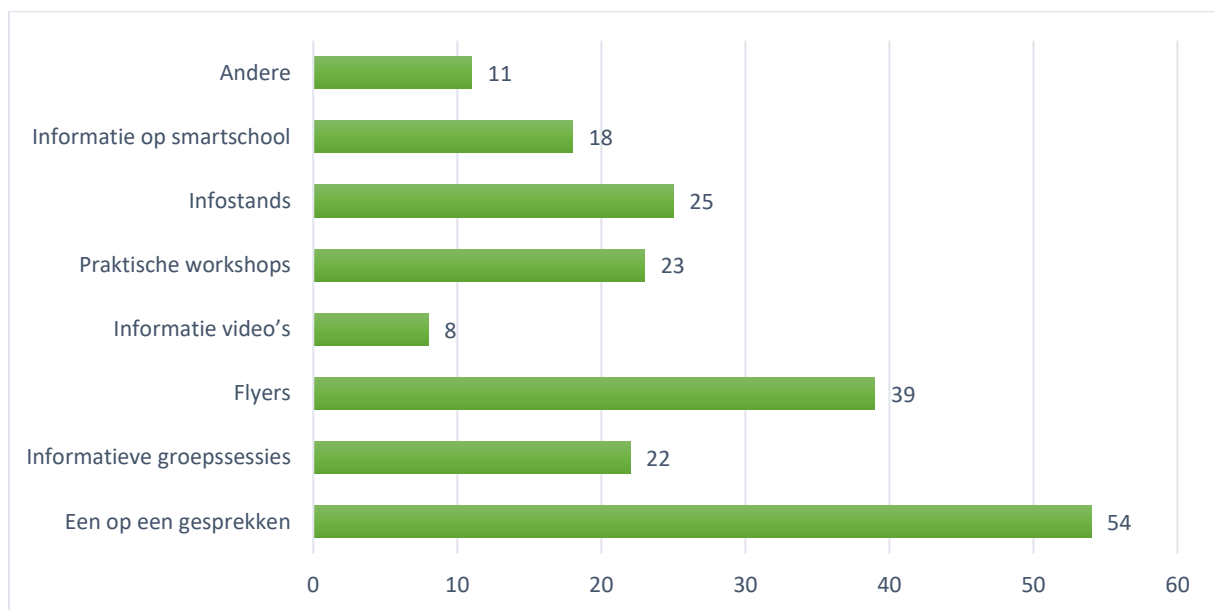
“Ik heb 6 gekozen omdat er is nood aan een tool, maar een werkbare tool. Eentje die op maat van gezinnen gemaakt is en hen ondersteunt en niet berispt.”

- Als laatste wordt het belang van een **integrale aanpak** aangehaald die niet enkel gericht is op gezonde voeding, maar ook op eetvaardigheden en andere aspecten van een gezonde levensstijl. Deze aanpak moet verdergaan dan het informeren van ouders alleen.

“Ik denk dat er eerst moet vertrokken worden van een algemene visie op “gezonde” lunch en dan kijken welke acties hiervoor nodig zijn. Er is al heel veel informatie en sensibilisering naar ouders. Dit zou weer een extra platform zijn. Enkel de focus op ouders lijkt mij te eng. Het gaat ook over schoolbeleid, vorming leerkrachten/begeleiders...”

“We willen niet louter inzetten op gezonde voeding maar ook op eetvaardigheden + tegelijk op alle andere componenten van een gezonde leefstijl/ we verkiezen een integrale aanpak”

Op welke manier is het informeren, sensibiliseren en ondersteunen van ouders met verschillende culturele achtergronden het beste mogelijk binnen jouw organisatie/school/lokaal bestuur?

Andere opmerkingen onderverdeeld in categorieën en aantal:

- Educatie online platform (2x)
- Ouderavonden (1x)
- Via online persoonlijke communicatie bv. email of Whatsapp (2x)
- Informatieve posters (1x)
- Niet van toepassing (5x)

Stelling: Ik voel mij bekwaam om informatie te geven aan ouders in verband met een gezonde lunch.

0= helemaal niet akkoord 10=helemaal akkoord

Gemiddelde cijfer: 6,6/10

Mediaan: 7/10

Spreading van de antwoorden ligt tussen 0-10.

cijfer	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Aantal keer	2	0	3	4	5	9	11	16	18	7	8

Aantal opmerkingen: 71

Ondanks dat veel intermediairs aangeven dat ze zich bekwaam voelen om informatie te geven over gezonde lunch, geven de opmerking bij deze stelling aan dat er weldegelijk nog een valkuilen zijn die het geven van de informatie moeilijk maken. Hieronder staat een samenvatting en een aantal quotes die de belangrijkste barrières weergeven.

Samenvatting van de opmerkingen aan de hand van enkele quotes

Uit de opmerkingen blijkt dat er **verschillende redenen** zijn waarom respondenten zich niet voldoende bekwaam voelen om informatie te geven aan ouders over gezonde voeding.

- Onvoldoende **gespreksvaardigheden**: Velen geven aan wel voldoende kennis hebben, maar niet voldoende gespreksvaardigheden of zich niet deskundig genoeg te voelen op het gebied van voeding om advies te geven.

“De basiskennis is zeker aanwezig, de vorm van gespreksvoering of hoe precies een gesprek aan te pakken is een moeilijkere factor.”

- **Sociale en culturele aspecten**: Het kan moeilijk zijn om mensen met verschillende achtergronden te bereiken en inzicht te hebben in hun situatie op dat moment.

“Ik ben uiteraard zelf voldoende geïnformeerd, maar ik ben wel altijd een beetje terughoudend omdat ik heb geleerd dat ik me niet altijd kan voorstellen in welke omstandigheden mensen leven en hoe veel moeite ze moeten doen om zelfs iets mee te kunnen geven.”

- **Tijd**: Er is tijd nodig om gesprekken te voeren over gezonde voeding, vooral als er ook andere even belangrijke taken zijn.

“Wel voldoende kennis maar soms niet voldoende tijd om ouders te overtuigen (motiverende gesprekken vraagt veel tijd, ouders die niet komen opdagen of u niet begrijpen telefonisch)”

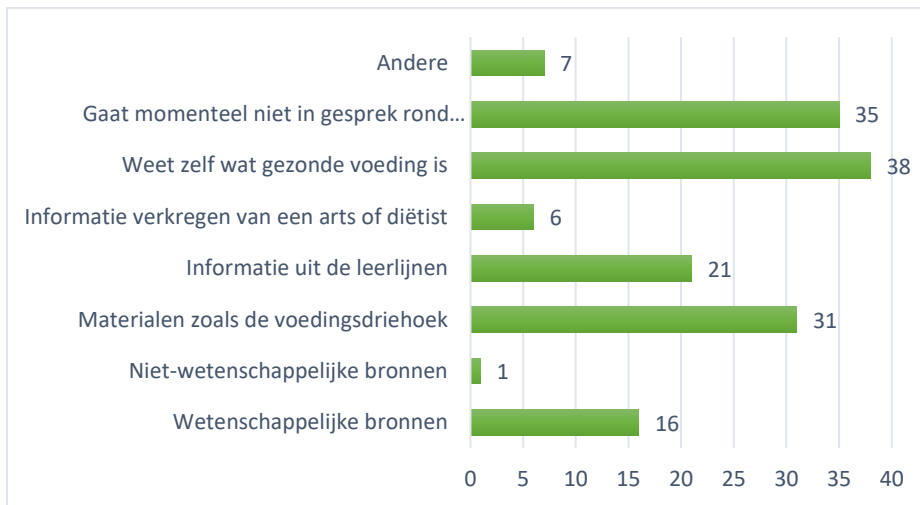
- **Bepaalde rol**: Sommige respondenten geven aan dat het niet binnen hun takenpakket valt om informatie over gezonde voeding te verstrekken.

“Ik vind het niet mijn taak om dit te doen, ik kan dit enkel melden.”

- Ook zijn er respondenten die aangeven dat ze wel voldoende kennis en vaardigheden hebben om een goed gesprek over een gezonde lunch aan te gaan met ouders

“Ik heb voldoende algemene kennis om informatie te bieden rond gezonde voeding.”

Welke informatiebronnen gebruik je momenteel al om in gesprek te gaan met ouders rond gezonde lunch?

Andere opmerkingen onderverdeeld in categorieën en aantal:

- Partnerorganisaties bv. eetexpert (1x)
- Gebruiken geen bronnen (6x)

Welke uitdagingen zijn er voor jou en je organisatie/school/lokaal bestuur bij het informeren en adviseren van ouders rond een gezonde lunch? Rangschik met bovenaan de grootste uitdaging en onderaan de kleinste uitdaging.

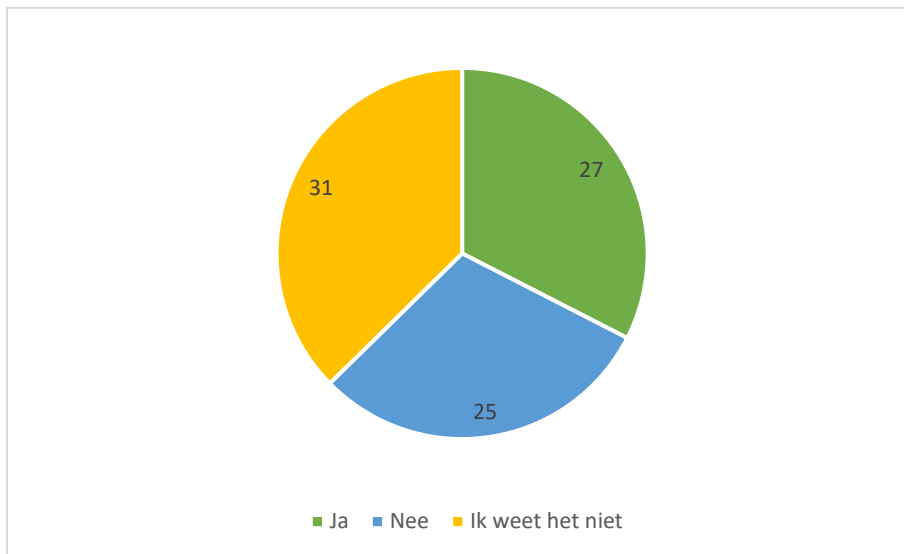
- 1 Ouders niet kunnen bereiken
- 2 Cultuurverschil tussen de persoon die de informatie geeft en de persoon die de informatie ontvangt
- 3 Taalbarrière
- 4 Beperkte financiële middelen om iets te doen rond gezonde voeding
- 5 Tijdsgebrek voor het geven van informatie
- 6 Te weinig kennis van gezonde voeding van persoon die informatie geeft

Zijn er nog andere uitdagingen?

Er worden nog 11 andere uitdagingen aangegeven

- Beperkte ouderbetrokkenheid (1x)
- Onbekwaamheid ouder (1x)
- Weerstand ouder (3x)
- Weerstand kind bij introductie van nieuwe voeding (1x)
- Schaamte bij kinderen over gebrek en/of ongezonde lunchinhoud hindert hulpkansen (1x)
- Intermediair is ongeschikt voor dergelijke formele gesprekken (1x)
- Hinderende organisatiecultuur/visie bv. door langdurig groeiende gewoontes binnen de organisatie (1x)
- Schriftelijke communicatie dient in het Nederlands te gebeuren waardoor niet iedereen bereikt kan worden (1x)
- Voedingsdriehoek onvoldoende afgestemd op culturele diversiteit (1x)

Ik heb op dit moment voldoende inzicht in de barrières die ouders ondervinden voor het voorzien van een gezonde lunchbox?

Wat zijn volgens jou de grootste barrières voor ouders om een gezonde lunchbox te voorzien voor hun kinderen?

- 1 Financiële barrière: te weinig middelen voor het kopen van gezonde voeding
- 2 Opvoedingsbarrières (bv. ouders stimuleren geen gezonde voeding indien het kind dit niet lust of weerstand biedt)
- 3 Culturele barrières (bv. in de cultuur van de ouders is het geen gewoonte om groenten bij de lunch te eten)
- 4 Onvoldoende tijd (bv. om te winkelen, om een lunch te bereiden,...)
- 5 Beperkte voedselkennis
- 6 Beperkte voedselvaardigheden voor het bereiden van gezonde voeding
- 7 Beperkte beschikbare apparatuur

Zijn er nog andere barrières die een belangrijke rol spelen?

Er worden nog 3 andere barrières aangegeven

- Multiproblematiek zorgt voor stress en verlaagt de prioriteit (2x)
- Desinformatie online (1x)